

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสกลนคร” และผลของการวิจัยมีสาระสำคัญลำดับขั้นตอนของการวิจัยโดยสรุปดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้สูงอายุ ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาลนครสกลนคร มีจำนวน 382 คน ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 63.35 มีอายุระหว่าง 60 – 70 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.36 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 58.38 มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 59.69 ประกอบอาชีพอื่น ๆ (ไม่ได้ทำงานแล้ว, พ่อบ้าน, แม่บ้าน ฯลฯ) คิดเป็นร้อยละ 34.29 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่เกิน 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 60.21

2. คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.70$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.55$) มีคุณภาพชีวิตในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านสุขภาพอนามัย ($\bar{X} = 3.43$) มีคุณภาพชีวิตในระดับปานกลาง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความมั่นคงของรายได้และการทำงาน ($\bar{X} = 2.52$) มีคุณภาพชีวิตในระดับปานกลาง โดยสรุปผลในแต่ละด้านได้ดังนี้

2.1 ด้านสุขภาพอนามัย ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.43$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านสามารถช่วยเหลือตนเองได้โดยไม่ต้องอาศัยผู้ช่วยเหลือ มีคุณภาพชีวิตในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านได้รับการเยี่ยมบ้าน การให้คำปรึกษาแนะนำการดูแลสุขภาพโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรืออาสาสมัคร มีคุณภาพชีวิตในระดับปานกลาง

2.2 ด้านการศึกษา ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.99$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สังคมชุมชนของท่านสำนึกและตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านได้รับการฝึกอบรมด้านอาชีพที่เหมาะสมกับวัยของผู้สูงอายุ

2.3 ด้านความมั่นคงของรายได้และการทำงาน ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.52$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านได้รับการช่วยเหลือทางการเงินจากครอบครัวญาติพี่น้อง มีคุณภาพชีวิตในระดับปานกลาง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านได้รับการสนับสนุนเครื่องทุ่นแรงจากหน่วยงานรัฐมาช่วยในการทำงาน มีคุณภาพชีวิตในระดับน้อย

2.4 ด้านสังคมและวัฒนธรรม ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านรู้สึกผูกพันระหว่างท่านกับสมาชิกในครอบครัว มีคุณภาพชีวิตในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านได้มีโอกาสทำกิจกรรมนันทนาการกับผู้สูงอายุด้วยกัน มีคุณภาพชีวิตในระดับปานกลาง

2.5 ด้านสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.93$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านได้รับสวัสดิการสังคมด้านสุขภาพอนามัย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านได้รับสวัสดิการสังคมด้านการประกอบอาชีพ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสกลนคร จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล สามารถสรุปผลได้ดังนี้

3.1 ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศ พบว่า ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตทั้งในภาพรวม และรายด้าน ทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน

3.2 ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านอายุ พบว่า ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตทั้งในภาพรวม และรายด้าน ทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน

3.3 ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านสถานภาพสมรส พบว่า ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิต ทั้งในภาพรวม และรายด้าน ทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน

3.4 ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา พบว่า ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิต ทั้งในภาพรวม และรายด้าน ทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน

3.5 ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านอาชีพ พบว่า ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิต ทั้งในภาพรวม และรายด้าน ทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน

3.6 ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ผู้สูงอายุ มีคุณภาพชีวิต ทั้งในภาพรวม และรายด้าน ทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน

ตาราง 17 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างของ ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสกลนคร จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล

ข้อสมมติฐาน	ผลการทดสอบ สมมติฐาน
1. ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสกลนคร มีความแตกต่างกันตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศ	ปฏิเสธ
2. ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสกลนคร มีความแตกต่างกันตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านอายุ	ปฏิเสธ
3. ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสกลนคร มีความแตกต่างกันตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านสถานภาพสมรส	ปฏิเสธ
4. ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสกลนคร มีความแตกต่างกันตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา	ปฏิเสธ
5. ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสกลนคร มีความแตกต่างกันตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านอาชีพ	ปฏิเสธ
6. ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสกลนคร มีความแตกต่างกันตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ปฏิเสธ

จากตาราง 17 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสกลนคร ในภาพรวม ตามคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า

คุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ปฏิเสธสมมติฐาน ทุกคุณลักษณะส่วนบุคคล

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสกลนคร จากแบบสอบถามปลายเปิด ได้แก่ ภาครัฐบาล หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ควรเพิ่มจำนวนเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในแต่ละเดือนให้เพิ่มมากขึ้นกว่านี้ ควรมีกำหนดเป็นนโยบาย ยุทธศาสตร์การสนับสนุน/ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยการสนับสนุน/ส่งเสริมการ จัดตั้งชมรม หรือกลุ่มผู้สูงอายุ ควรส่งเสริมการทำอาชีพให้กับผู้สูงอายุที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ควรให้การสนับสนุนหน่วยแพทย์เคลื่อนที่หรือการให้สิทธิ์ผู้สูงอายุในการตรวจสุขภาพประจำปี และสนับสนุนการให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเองที่ถูกต้องเกี่ยวกับสุขภาพแก่ผู้สูงอายุ และครอบครัว ให้มากขึ้น ควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาเพิ่มมากขึ้น อันจะช่วยให้อารมณ์ของผู้สูงอายุสงบลง ไม่เครียด ไม่หดหู่ และควรจัดเจ้าหน้าที่ออกมาเยี่ยมเยียน และตรวจสุขภาพผู้สูงอายุที่บ้านอยู่เสมอ

ผู้นำชุมชนควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมภายในชุมชนมากยิ่งขึ้น เพราะจะทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าคุณค่า ไม่โดดเดี่ยว และช่วยให้สุขภาพจิตของผู้สูงอายุดีขึ้นด้วย และกระทรวงวัฒนธรรม ตลอดจนหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องควรปลูกฝังค่านิยมเรื่องความกตัญญูทวดเทที่แก่เฒ่าชนให้รู้จักตอบแทนบุญคุณบุพการี โดยการเลี้ยงดูท่านเมื่อยามแก่เฒ่า เพราะนอกจากจะเป็นที่พึ่งทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจให้แก่ผู้สูงอายุ

5. ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสกลนคร ที่ควรนำไปศึกษาหาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสกลนคร มีจำนวน 3 ด้าน คือ 1) ด้านการศึกษา 2) ด้านความมั่นคงของรายได้และการทำงาน และ 3) ด้านสวัสดิการสังคม

6. แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสกลนคร จากการระดมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 ท่าน ที่พิจารณาเสนอแนะและแสดงความคิดเห็น มีดังนี้

6.1 ด้านความมั่นคงของรายได้และการทำงาน ได้แก่ ควรมีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในแต่ละชุมชน ควรมีการจัดตั้งกองทุนสนับสนุนงบประมาณ และอุปกรณ์ที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ควรมีการจัดโครงการหรือ

กิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้ผู้สูงอายุมีอาชีพเสริม หรือการฝึกอบรมอาชีพพระโยนนั้นแก่ผู้สูงอายุ เช่น การประดิษฐ์ของชำร่วย/ของที่ระลึก หรือการฝึกอบรมตามความสามารถของผู้สูงอายุ จัดหาวิทยากรมาอบรมให้ จัดหาแหล่งสถานที่จำหน่าย ตลาดจำหน่าย รวมทั้งกำกับดูแลสนับสนุนทุกขั้นตอน ซึ่งปัจจุบันเทศบาลนครสกลนคร ได้จัดตั้งศูนย์ผู้สูงอายุให้ครอบคลุม ดังนี้ 1) ศูนย์เอนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในทุกชุมชน ในเทศบาลนครสกลนคร (43 ชุมชน) 2) ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ 3) โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลนครสกลนคร และ 4) ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเทศบาลนครสกลนคร แต่ในการดำเนินงาน จะต้องคัดเลือกผู้สูงอายุที่มีความพร้อมและความสนใจเข้ามาฝึกอบรมเท่านั้น เพราะผู้สูงอายุบางคนก็มีสุขภาพที่ไม่สมบูรณ์แข็งแรงพอ ที่จะมาทำการฝึกอาชีพ หรือทำงานได้ และผู้สูงอายุบางส่วนที่มีฐานะก็ไม่ต้องการจะทำงานหารายได้ บางคนลูกหลานก็ไม่อยากให้ทำงาน ต้องการให้อยู่บ้านพักผ่อนอย่างเดียว

6.2 ด้านสวัสดิการสังคม ได้แก่ ควรจัดสวัสดิการให้ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกลุ่มอาชีพ ให้เงินสนับสนุนการก่อตั้งกลุ่มประกอบอาชีพของผู้สูงอายุ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับกลุ่มผู้สูงอายุในแต่ละชุมชน และควรนิเทศกำกับติดตามกลุ่มอาชีพผู้สูงอายุในแต่ละชุมชน ควรจัดเจ้าหน้าที่ในกองสวัสดิการสังคม พร้อมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ออกเยี่ยมเยียนผู้สูงอายุในชุมชน ควรจัดงบประมาณเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุลงในเทศบัญญัติในแต่ละปีงบประมาณด้วย เทศบาลฯ ควรทำการสำรวจสถานที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุในแต่ละชุมชน ควรสนับสนุนช่วยเหลือด้านงบประมาณสิ่งก่อสร้างช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาได้ที่อยู่อาศัย มีฐานะยากจน และขาดการดูแล ควรจัดเจ้าหน้าที่ออกสำรวจ ร่วมกับประธานศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะปัญหาด้านที่อยู่อาศัย ซึ่งปัจจุบันเทศบาลนครสกลนคร มีการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุเดือนละ 600 บาท และเพิ่มขึ้นเป็นขั้นบันไดปีละ 100 บาท จนถึง 1,000 บาท มีการลงทะเบียนบัตรสวัสดิการคนจน คนละ 300 บาท มีเบี้ยคนพิการ มีการจัดอบรมการประกอบอาชีพ และมีการออกเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ ทุกเดือน มีการส่งเจ้าหน้าที่สำรวจที่อยู่อาศัย และซ่อมแซมปรับปรุงให้แก่ผู้สูงอายุอยู่เสมอทางศูนย์ผู้สูงอายุของเทศบาลนครสกลนคร ได้จัดกิจกรรมทุก ๆ เดือน และมีหลายกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุให้ผ่อนคลายและมีความสุข แต่ติดปัญหาในเรื่องงบประมาณที่ไม่เพียงพอ

6.3 ด้านการศึกษา ได้แก่ การฝึกอบรมทางด้านอาชีพเป็นเพียงกิจกรรมเสริมเท่านั้น ไม่ควรทำการฝึกอบรมให้เป็นอาชีพหลัก หรืออบรมอย่างจริงจัง เพราะจะทำให้ผู้สูงอายุเครียดและทำงานหนัก เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความพร้อมทางด้านรายได้ และครอบครัวควรจัดเวลาที่เสวนาให้แก่ผู้สูงอายุ จัดนิทรรศการแสดงผลงานให้ผู้สูงอายุ และรวบรวมผลงานภูมิปัญญาของผู้สูงอายุเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ควรจัดทำทำเนียบภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้มีการจัดกิจกรรมร่วมในงานวัฒนธรรมประเพณีสำคัญของจังหวัด มีการยกย่องให้เกียรติบัตรแก่ภูมิปัญญาท้องถิ่นสาขาต่าง ๆ ทางเทศบาลควรจัดกิจกรรมฟื้นฟูประเพณี วัฒนธรรมเก่า ๆ เช่น ประเพณีฮีต 12 คอง 14 ของภาคอีสาน รวมทั้งเรื่องประวัติศาสตร์ โดยการเชิญผู้สูงอายุที่มีความรู้ความสามารถในด้านนี้ให้มาเป็นผู้เล่าเรื่องราวและถ่ายทอดประสบการณ์ ควรเชิญผู้สูงอายุที่มีความรู้ด้านต่าง ๆ มาเป็นวิทยากรอบรมให้ความรู้แก่คนทั่วไป ซึ่งปัจจุบันเทศบาลฯ ได้เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้เข้ามาบริหารจัดการศูนย์ผู้สูงอายุด้วย โดยให้ผู้สูงอายุดำรงตำแหน่งต่าง ๆ และตำแหน่งบริหารอื่น ๆ จนเป็นศูนย์ฯ ต้นแบบในปัจจุบัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัย พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนคร สกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.10$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.55$) มีคุณภาพชีวิตในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านสุขภาพอนามัย ($\bar{X} = 3.43$) มีคุณภาพชีวิตในระดับปานกลาง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความมั่นคงของรายได้และการทำงาน ($\bar{X} = 2.52$) มีคุณภาพชีวิตในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยภรณ์ เลหาบุตร (2557, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนหมู่ 7 ตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอยู่ในระดับค่อนข้างดีเมื่อจำแนกตามรายด้านได้ดังนี้ ด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในอันดับ 1 ด้านร่างกาย อยู่ในอันดับ 2 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมอยู่ในอันดับ 3 ด้านจิตใจ อยู่ในอันดับ 4 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สายโสม วิสุทธยานนท์ (2556, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลลำโรงเหนือ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษา พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตรา ปัญญาติติก (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่อำเภอ เชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ประเทศไทย ผลการศึกษา พบว่า คุณภาพชีวิตรายด้าน คือ ด้านร่างกายและด้านจิตใจอยู่ในระดับกลาง ด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี คุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกียรติรัตนา พิงสมบัติ (2553, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลโรงช้าง อำเภอเมือง พิจิตร จังหวัดพิจิตร ผลการศึกษา พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตเฉลี่ยของผู้สูงอายุของผู้สูงอายุในด้านร่างกาย ($\bar{X} = 3.64$) ด้านจิตใจ ($\bar{X} = 3.79$) ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ($\bar{X} = 3.68$) จัดอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตระดับมาก ด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.32$) และด้านความมั่นคงในชีวิต ($\bar{X} = 2.79$) จัดอยู่ในคุณภาพชีวิตระดับปานกลาง

2. จากผลการวิจัย พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนคร สกลนคร ด้านสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด มีคุณภาพชีวิตในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านรู้สึกผูกพันระหว่างท่านกับสมาชิกในครอบครัว ($\bar{X} = 4.20$) มีคุณภาพชีวิตในระดับมาก รองลงมาคือ ท่านสามารถให้ความช่วยเหลือแก่สมาชิกในครอบครัวหรือเพื่อนบ้าน ($\bar{X} = 3.74$) มีคุณภาพชีวิตในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านได้มีโอกาสทำกิจกรรมนันทนาการกับผู้สูงอายุด้วยกัน ($\bar{X} = 3.13$) มีคุณภาพชีวิตในระดับปานกลาง ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิคม ชูเมือง (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลโพนางตา อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ผลการศึกษา พบว่า คุณภาพชีวิตด้านสังคมมีคุณภาพชีวิตสูงที่สุด

ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้สูงอายุเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของลูกหลาน สังคมไทยยกย่องให้ผู้สูงอายุคือบุคคลที่มีคุณค่าทั้งต่อครอบครัว และสังคม แม้ว่าผู้สูงอายุจะลดบทบาทลง ผู้สูงอายุเปรียบเสมือนกับร่มโพธิ์ร่มไทร ที่มีกิ่งก้านแผ่ปกคลุมเป็นร่มเงาที่พึงได้ ทั้งทางกาย และทางใจให้แก่ลูกหลาน เป็นผู้มีเกียรติ และแบบอย่างที่ดี เป็นบุคคลที่มีคุณค่า เป็นชุมชนทรัพย์ทางปัญญา และเป็นผู้ที่มีพระคุณแก่ลูกหลานและคนรุ่นหลัง ในด้านสังคมผู้สูงอายุมีบทบาทด้านผู้นำชุมชน บทบาทผู้นำทางศาสนา และขนบธรรมเนียมประเพณี รวมทั้งเป็นผู้ให้คำแนะนำ และเป็นที่ปรึกษาแก่ชุมชน ในปัจจุบันผู้สูงอายุยังคงมีบทบาทต่อสังคมวัฒนธรรม และชุมชนอยู่เสมอ ทั้งยัง

ทำประโยชน์ในด้านต่าง ๆ สร้างชื่อเสียงให้กับชุมชน สังคม และประเทศชาติ ซึ่งชุมชนควรก็ให้ความสำคัญแก่ผู้สูงอายุ ให้ความรัก และการดูแลเลี้ยงดูผู้สูงอายุเป็นอย่างดี ในฐานะที่ผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่สร้างคุณประโยชน์ต่าง ๆ ให้กับชุมชน สังคม และประเทศชาติ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสกลนคร ด้านสังคมและวัฒนธรรม เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด

4. ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสกลนคร จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสกลนคร ทั้งในภาพรวม และรายด้าน ทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน

ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ส่วนใหญ่ มีสภาพความเป็นอยู่ สภาพครอบครัว สภาพสังคม สภาพแวดล้อม และการดำรงชีวิต เหมือน ๆ กัน หรือ ใกล้เคียงกัน มีบ้านเรือนเป็นของตนเอง อาศัยอยู่กับครอบครัว เป็นครอบครัวขนาดใหญ่ มีบุตรหลานคอยดูแลและช่วยเหลือ มีการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชนเป็นประจำ มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย ใช้ชีวิตอย่างสมถะ เพราะเป็นสังคมชนบท ดำรงชีวิตอยู่อย่างพอเพียง ทำให้ไม่มีภาระค่าใช้จ่ายมากมายนัก ประกอบกับการได้รับการเลี้ยงดูจากบุตรหลาน ที่มักจะอยู่กันเป็นครอบครัวใหญ่ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัว มิตรสหายและเพื่อนบ้าน ลูกหลานยังคงต้องการให้ผู้สูงอายุเข้ามามีบทบาทในครอบครัว และสังคม และยังคงให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้สูงอายุได้รับการดูแล เอาใจใส่จากคนในครอบครัว มีการพบปะหรือร่วมกิจกรรมกับมิตรสหายและเพื่อนบ้าน ทำให้ผู้สูงอายุ มีสุขภาพจิตที่ดี มีความเป็นอยู่ที่ดี จึงทำให้ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสกลนคร จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล

ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระพงษ์ พรายภิรมณ์ (2557, บทคัดย่อ) การศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลสวนส้ม อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ผลการศึกษา พบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลสวนส้ม อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ผู้สูงอายุจำแนกตามเพศ การศึกษา สถานภาพ และรายได้ที่แตกต่างกันมีคุณภาพที่ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยภรณ์ เลหาบุตร (2557, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนหมู่ 7 ตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ผลการเปรียบเทียบ พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนหมู่ 7 ตำบล

พลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ที่มี เพศ อาชีพ สถานภาพต่างกัน มีคุณภาพชีวิต ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกียรติศักดิ์ พิณสมบัติ (2553, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลโรงช้าง อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร ผลการศึกษา พบว่า เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ ของผู้สูงอายุไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิต ที่ระดับในสำคัญ 0.05

5. จากผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสกลนคร จากแบบสอบถามปลายเปิด ได้แก่ ภาครัฐบาล หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ควรเพิ่มจำนวนเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในแต่ละเดือนให้เพิ่มมากขึ้นกว่านี้ ควรมีกำหนดเป็นนโยบาย ยุทธศาสตร์การสนับสนุน/ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุ มีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยการสนับสนุน/ส่งเสริมการ จัดตั้งชมรม หรือกลุ่มผู้สูงอายุ ควรส่งเสริมการทำอาชีพให้กับผู้สูงอายุที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ควรให้การสนับสนุน หน่วยแพทย์เคลื่อนที่หรือการให้สิทธิ์ผู้สูงอายุในการตรวจสุขภาพประจำปี และสนับสนุน การให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเองที่ถูกต้องเกี่ยวกับสุขภาพแก่ผู้สูงอายุ และครอบครัว ให้มากขึ้น ควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาเพิ่มมากขึ้น อันจะช่วยให้ จิตใจของผู้สูงอายุสงบลง ไม่เครียด ไม่หดหู่ และควรจัดเจ้าหน้าที่ออกมาเยี่ยมเยียน และตรวจสุขภาพผู้สูงอายุที่บ้านอยู่เสมอ ในส่วนของผู้นำชุมชนควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุ เข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมภายในชุมชนมากยิ่งขึ้น เพราะจะทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าคุณเอง มีคุณค่า ไม่โดดเดี่ยว และช่วยให้สภาพจิตใจของผู้สูงอายุดีขึ้นด้วย และกระทรวง วัฒนธรรม ตลอดจนหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องควรปลูกฝังค่านิยมเรื่องความกตัญญู กตเวทิต์แก่เยาวชนให้รู้จักตอบแทนบุญคุณบุพการี โดยการเลี้ยงดูท่านเมื่อยามแก่เฒ่า เพราะนอกจากจะเป็นที่พึ่งทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจให้แก่ผู้สูงอายุ

ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยภรณ์ เลหาบุตร (2557, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนหมู่ 7 ตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ข้อเสนอแนะจากการวิจัยพบว่า ควรส่งเสริมระดับคุณภาพชีวิต ของผู้สูงอายุทางด้านความสัมพันธ์ทางสังคมโดยองค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง ควรกำหนดนโยบายและงบประมาณในการส่งเสริมระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนระหว่าง หน่วยงาน และควรมีนโยบายส่งเสริมระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุทางด้านร่างกาย

และจิตใจโดยกระทรวงสาธารณสุข องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
อย่างต่อเนื่องและจริงจัง

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 เทศบาลนครสกลนครควรส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ
ในด้านความมั่นคงของรายได้และการทำงาน โดยควรสนับสนุนเครื่องทุ่นแรงในการทำงาน
ให้แก่ผู้สูงอายุ

1.2 เทศบาลนครสกลนครควรส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ
ในด้านสวัสดิการสังคม โดยควรจัดสวัสดิการสังคมด้านการประกอบอาชีพ และด้านที่อยู่
อาศัย ให้แก่ผู้สูงอายุ ให้มากกว่าเดิม

1.3 เทศบาลนครสกลนครควรส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ
ในการศึกษา โดยควรส่งเสริมการฝึกอบรมด้านอาชีพที่เหมาะสมกับวัยของผู้สูงอายุ
และควรเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้แสดงความสามารถในฐานะเป็นคลังสมอง เช่น
การเผยแพร่ภูมิปัญญา

1.4 เทศบาลนครสกลนครควรส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ
ในด้านสุขภาพอนามัย โดยการจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพให้กับ
ผู้สูงอายุ และจัดเจ้าหน้าที่ออกไปเยี่ยมเยียนตรวจสุขภาพให้กับผู้สูงอายุถึงบ้าน

1.5 เทศบาลนครสกลนครควรส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ
ในด้านสังคมและวัฒนธรรมโดยการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ จัดกิจกรรม
พาผู้สูงอายุไปท่องเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ รวมทั้งจัดหาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
และสถานที่นันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ

1.6 เทศบาลนครสกลนครควรเปิดโอกาสแก่ผู้สูงอายุให้ได้แสดง
ความสามารถในฐานะคลังสมองหรือเผยแพร่ภูมิปัญญา โดยทางเทศบาลฯ ควรจะจัด
กิจกรรมฟื้นฟูประเพณี วัฒนธรรมเก่า ๆ เช่น ประเพณีฮีต 12 คอง 14 ของภาคอีสาน
รวมทั้งเรื่องประวัติศาสตร์ โดยการเชิญผู้สูงอายุที่มีความรู้ความสามารถในด้านนี้ให้มาเป็น
ผู้เล่าเรื่องราวและถ่ายทอดประสบการณ์ และควรเชิญผู้สูงอายุที่มีความรู้ด้านต่าง ๆ
มาเป็นวิทยากรอบรมให้ความรู้แก่คนทั่วไป

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสกลนคร

2.2 ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลนครสกลนคร เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มากขึ้น

2.3 ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าว โดยทำการเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่น ๆ เพื่อที่จะได้ทราบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุของแต่ละพื้นที่

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร